

SIİRTİLİNDEOKULÖNCESİEĞİTİMİN
SORUNLARININTESPİTİNEYÖNELİK
ÖĞRETMENGÖRÜFİLERİNİNİNCELENMESİ

Ebru AKTANKEREM*

Dilfiruz CÖMERT**

Özet

Bu araştırmanın amacı, okul öncesi eğitimin, program, denetim, mevzuat ve özlük hakları, fiziksel çevre, yönetim ve yöneticiler, sınıf yönetimi, personel, finansman, anne-babalar, kendini gerçekleştirme ve yenileme açısından Siirt ilindeki sorunlarını belirleyerek öneriler geliştirmektir. Araştırmada, okul öncesi eğitimi öğretmenlerinin, Siirt ilinde okul öncesi eğitimin sorunlarına ilişkin görüşlerini öğrenmek amacıyla, araştırmacılar tarafından bir anket formu geliştirilmiştir. Siirt ili ve ilçelerinde Millî Eğitim Bakanlığına ve Sosyal Hizmetler ve Çocuk Esirgeme Kurumuna bağlı resmî ve özel okul öncesi eğitim kurumlarında görev yapmakta olan 180 okul öncesi eğitim öğretmeni, araştırmanın örneklemini oluşturmuştur. Uygulama, 2003-2004 eğitim-öğretim yılı bahar dönemi içerisinde nisan-mayıs ayları arasında yürütülmüştür.

Araştırmanın bulguları incelendiğinde araştırmaya katılan okul öncesi eğitimi öğretmenlerinin “Çok Önemli” gördükleri sorunlar sırasıyla, %77.8 ile Anne-Babalar 1. sırada, %71.7 ile Fiziksel Çevre 2. sırada, %65.6 ile Program 3. sırada yer almaktadır. Öğretmenlerin “Hiç Önemli” görmedikleri sorunlar sırasıyla, %2.8 ile Yönetim ve Yöneticiler ve Sınıf Yönetimi 1. sırada, %2.2 ile Yaygınlaşma 2. sırada, %1.7 ile Finansman 3. sırada yer almaktadır. Öğretmenler, 1. sırada katılmak istedikleri Hizmet-içi eğitimin konusu olarak %36.5 ile Çocuğu Tanıma Teknikleri’ni belirtmişlerdir.

Anahtar Sözcükler: Okul öncesi eğitim, okul öncesi eğitimin sorunları, okul öncesi eğitimde kalite

Giriş

Okul öncesi eğitim, çocuğun doğduğu günden, temel eğitime başladığı güne kadar geçen yılları kapsayan ve çocukların daha sonraki yaşamlarında önemli roller oynayan; bedensel, psikomotor, sosyal-duygusal, zihinsel ve dil gelişimlerinin büyük ölçüde tamamlandığı, ailelerde ve kurumlarda verilen kişiliğin şekillendiği gelişim ve eğitim süreci olarak tanımlanabilir (Oktay, 1985).

Çocuğun çeşitli özellikleri, yetenekleri, ilgileri, 0-6 yaşlar arasında ortaya çıkar. Bu açıdan çocuk gelişiminin en kritik, en önemli ve en çok dikkat gerektiren dönemi, bu yaşları kapsar. Çocuk, gelişimine yönelik temel bilgileri, becerileri, tutum ve alışkanlıkları ailede kazanır. Bu yönden aile, çocuğun bakımı, gelişimi ve eğitiminden sorumlu temel kurum olma özelliği göstermektedir.

Aileden sonra okul öncesi eğitim kurumları çocuğu toplumsal yaşama hazırlama bakımından, aileyi destekleyen kurumlar olarak sistem içinde yerlerini almaktadır. Okul öncesi eğitim kurumları, kişiliğin şekillendiği bu dönemi, çocukların fiziksel, sosyal, duygusal ve bilişsel gelişimleri açısından en sağlıklı şekilde geçirmelerini, onları hayata hazırlamayı ve aileyi okul öncesi eğitimi konusunda bilgilendirmeyi amaçlamaktadır (Oktay, 1985; 1999). Bu dönemde verilen eğitimin niteliği, çocuğun gelişim ve yaşantısını etkilemektedir. Okul öncesi dönemde verilen kaliteli eğitim, çocukta öğrenmeyi ve öğrenmeye istekli olmayı arttırmakta ve tüm yaşantısında başarılı olmasını sağlamaktadır.

Okul öncesi eğitimin istenilen nitelikte yapılabilmesi, fiziksel şartların, programın ve personelin iyi şekilde seçilmesi ve planlanmasına bağlıdır (Oktay, 1999). Sağlıklı ve istenilen davranışlara sahip çocukları yetiştirmek, onların gelişim özelliklerini ve bu özellikler doğrultusunda ihtiyaçlarının neler olduğunu bilmekle mümkündür. Hangi düzeyde ve nerede olursa olsun, eğitimde çocuğun gelişim durumunu, ilgilerini, ihtiyaçlarını, yeteneklerini ve içinde bulunduğu çevre şartlarını bilmek ve karşılaştığı problemler hakkında fikir sahibi olmak gerekmektedir. Ancak bu durumda etkili bir eğitimden söz edilebilir (Kandır, 1999, 82). Çocukların özelliklerini bilmeden verilen eğitim, hem güçtür hem de tamamen tesadüflere bağlı kaldığı için hata yapılmasına ve istemeyerek de olsa onların zarar görmesine yol açabilmektedir. Bu eğitim yaşantılarından yararlanamayan çocukların gelişimleri yavaş olmakta ve çocuklar bu olumsuz izleri yaşamları boyunca taşımaya mahkum edilmektedir (Aral, Kandır ve Canyaşar, 2000, 13).

Çocuklara okul öncesi eğitim döneminde belli davranışları kazandırmak ve gelişimleri desteklemek için gerekli eğitim yaşantılarını; fiziksel ve sosyal yönden sağlıklı mekânlarda, çocukların gelişim ve ihtiyaçlarına cevap verebilen etkili programların nitelikli öğretmen tarafından gerçekleştirilmesi ile sağlamak mümkündür. Öğretmen nitelikleri ne kadar istenilen düzeyde olursa olsun, sağlanan olanaklar performansını büyük ölçüde etkilemektedir. Bu nedenle okul öncesi öğretmenlerinin iş verimlerinin artırılması; çalışma koşullarının düzenlenmesine ve sorunlarının ortaya konmasına bağlıdır (Micklo, 1993; Saracho, 1988). Okul öncesi öğretmenlerinin mezun oldukları okul ve meslekte geçirdikleri sürenin, okul öncesi eğitim kurumlarının fiziksel şartları, plan ve program, kullanılan yöntem ve teknikler, sınıf ve davranış yönetimine ilişkin sorunlarını algılamaları üzerine yapılan bir araştırmanın sonucunda, öğretmenlerin, bazı sorunları mezun olunan okul ve meslekte geçirilen süreye göre farklılıklar gösterdiği ortaya konmuştur (<http://yayim.meb.gov.tr>). Bu araştırmaya göre, lisans ve ön lisans mezunu öğretmenlerin karşılaştıkları sorunları, daha üst düzeyde ve gerçekçi bir şekilde algıladıkları; meslekte geçirdikleri sürenin artması ile meslekteki olgunluklarının da arttığı ve buna bağlı olarak meslek alanları ile ilgili daha fazla sorunu dile getirdikleri saptanmıştır.

Türkiye’de okul öncesi eğitimin sorunları, çeşitli ortamlarda tartışılmakta; çözüm yolları aranmaktadır. Farklı kurumlar tarafından yürütülen okul öncesi eğitiminde kurumlar arası koordinasyon sağlanamamakta ve dolayısıyla da denetim, program, personel ve kurumun fiziksel özellikleri açısından standartlar oluşturulamamaktadır (<http://www.chp.org.tr>).

Siirt ilinde eğitim, altyapısından kalitesine, okul öncesinden yaygın eğitime kadar bütün boyutları ile ele alınmış; bu planlı incelemeler sonucunda hazırlanan projelerin kararlı bir şekilde uygulanmasıyla, Türkiye’ye örnek teşkil edecek kalitede sonuçlar alınmıştır. Siirt’in kaderinin eğitimle değişeceği gerçeğinden hareketle başlanılan bu eğitim atılımlarının gereği olarak ulaşılmadık mezra, köy bırakılmamış; yaylalarda açılan çadır anasınıflarından yaygın eğitime kadar, eğitimin her boyutu ele alınmış; bu titiz çalışmalar sonucunda 2000 yılından itibaren, okul öncesinde derslik sayısı 40’dan 250’ye; okullaşma oranı %4’den %62.99’a çıkarılmıştır (Okutan, 2003).

2000-2001 eğitim yılından itibaren eğitim projeleri yeniden değerlendirilmiş ve “Okul Öncesi Eğitimi Projesi” uygulamaya konulmuştur. Başarılı bir şekilde uygulanan Okul Öncesi Eğitim Projesi’nin kıvılcımı, eğitimin diğer kademelerine de sıçramış; ilk ve orta öğretimde okullaşma oranlarının yükselmesini ve eğitim kalitesinin artmasını sağlamıştır. Eğitim, altyapısından kalitesine, okul öncesinden yaygın eğitime kadar bütün boyutları ile ele alınmış; hazırlanan bu projenin kararlı şekilde uygulanmasıyla Siirt’te Türkiye’ye örnek teşkil edecek kalitede sonuçlar alınmıştır (Aktan, 2004).

Bu araştırmanın amacı, Siirt il merkezi ve ilçelerindeki okul öncesi eğitimi öğretmenlerinin, “okul öncesi eğitimin sorunlarına” ilişkin görüşlerini incelemek ve durum saptaması yaparak, öneriler geliştirmektir.

Yöntem

Örnekleme

Bu çalışma, tarama modeline dayalı bir araştırmadır. Siirt ili ve ilçelerindeki Millî Eğitim Bakanlığı’na ve Sosyal Hizmetler ve Çocuk Esirgeme Kurumuna bağlı resmî ve özel okul öncesi eğitim kurumlarından Küme Örnekleme Tekniği’yle tesadüfi (random) olarak belirlenen 180 öğretmen, araştırmanın örneklemini oluşturmuştur.

Tablo 1. Araştırma Örneklemini Oluşturan Öğretmenlerin Demografik Bilgileri ile İlgili Frekans ve Yüzde Değerleri

Seçenekler	f	%
Bağlı Oldukları Kurum		
MEB’e bağlı resmî	173	96.1
MEB’e bağlı özel	3	1.7
SHÇEK’e bağlı (Özel)	-	-
SHÇEK’e bağlı (Resmî)	4	2.2
Üniversiteye bağlı	-	-
Diğer	-	-
Toplam	180	100,0
Cinsiyetleri		
Kadın	175	97.2

Erkek	5	2.8
Toplam	180	100,0

Yaşları

20 yaş ve altı	20	11.1
21-25 yaş arası	105	58.3
26-30 yaş arası	34	18.9
31-35 yaş arası	16	8.9
36-40 yaş arası	5	2.8
41 yaş ve üstü	-	-
Toplam	180	100,0

Eğitim Durumları

Kız Meslek Lisesi mezunu	97	53.9
Anadolu Üni. Açık Öğretim Fak. Okul Önc. Öğr. (usta öğretici)	41	22.8
Çocuk Gel./ Okul Öncesi Öğr./ Anaokulu Öğr. 2 yıllık	7	3.9
Çocuk Gel./ Okul Öncesi Öğr./ Anaokulu Öğr. 4 yıllık	29	16.1
Çocuk Gel./ Okul Öncesi Öğr./ Anaokulu Öğr. Yüksek	2	1.1
Diğer	4	2.2
Toplam	180	100,0

Meslekteki Hizmet Yılları

1 yıldan az	72	40.0
1-5 yıl	100	55.6
6-10 yıl	7	3.9
11-15 yıl	1	0.6
16-20 yıl	-	-

21 yıl ve üstü	-	-
Toplam	180	100,0

Eğitim Verdikleri Sınıfın Yaş Grubu

3-4 yaş	1	0.6
4-5 yaş	23	13.4
5-6 yaş	148	86.0
Toplam	172	100,0

Tablo 2'de araştırmaya katılan öğretmenlerin eğitim verdikleri sınıfın öğrenci sayısı ile ilgili frekans ve yüzde değerleri sunulmaktadır.

Tablo 2. Araştırmaya Katılan Öğretmenlerin Eğitim Verdikleri Sınıfın Öğrenci Sayısı ile İlgili Frekans ve Yüzde Değerleri

Seçenekler	f	%
13	1	0.6
15	7	4.1
16.	1	0.6
17	5	2.9
18	5	2.9
19	1	0.6
20	41	24.0
21	7	4.1
22	12	7.0
23	15	8.8

24	5	2.9
25	37	21.6
26	11	6.4
27	10	5.8
28	5	2.9
29	3	1.8
30	1	0.
31	2	1.2
33	1	0.6
34	1	0.6
Toplam	171	100.0

Tablo 2’de görüldüğü üzere örneklem grubundaki öğretmenlerin eğitim verdikleri sınıfın öğrenci sayısı incelendiğinde, 41 (%24.0) ile 20 mevcut 1. sırada, 37’si (%21.6) 25 mevcut ile 2. sırada, 15’i (%8.8) ile 23 mevcut en son sırada yer almaktadır.

Verilerin Toplanması

Araştırmada, okul öncesi eğitimi öğretmenlerinin Siirt ili ve ilçelerinde okul öncesi eğitimin sorunlarına ilişkin görüşlerini öğrenmek amacıyla araştırmacılar tarafından bir anket formu geliştirilmiştir. Bu form, okul öncesi öğretmenlerinin buldukları ilçe, cinsiyeti, yaşı, şu andaki öğrenim durumu, meslekteki hizmet yılı, şu anda çalıştıkları okul türü, okul öncesi eğitim alanında yaşanan sorunlarla hizmet-içi eğitim alıp almama durumları, katılmayı istedikleri hizmet-içi eğitimin konusu, yeri ve zamanı ile ilgili görüşlerini içeren 25 adet sorudan oluşmaktadır. Uygulama, 2003-2004 eğitim-öğretim yılı bahar dönemi içerisinde 24 Nisan 2004–01 Mayıs 2004 tarihleri arasında bizzat araştırmacıların kendisi tarafından yürütülmüştür.

Siirt ili ve ilçelerinde görev yapan okul öncesi eğitimi öğretmenlerinden 250’sine ulaşılmış; fakat öğretmenler tarafından verilerin bir kısmı eksik doldurulduğu için 70 adet anket formu değerlendirmeye alınamamıştır.

Verilerin Analizi

Verilerin toplanması tamamlandıktan sonra, eksik doldurulan anketler çıkarılarak istatistiksel işlemler yapılmıştır. Bu aşamada frekans, yüzde kullanılarak değişkenlerin birbirleriyle olan bağımlılık düzeyleri incelenmiştir. Verilerin analizinde, SPSS paket programı kullanılmıştır.

Bulgular

Siirt ili ve ilçelerinde okul öncesi eğitimin sorunlarını tespit etmeye yönelik öğretmen görüşlerinin incelendiği bu araştırmaya ait bulgular aşağıda verilmektedir.

Tablo 3. Araştırmaya Katılan Öğretmenlerin Siirt'te Okul Öncesi Eğitimi Alanında Yaşanan Sorunlara Önem Verme Derecelerine Göre Sorunların Sıralanması ile İlgili Frekans ve Yüzde Değerleri

SORUNALANI	Hiç Önemli		Önemli		Kararsızım		Önemli		Çok	
	Değil		Değil				Önemli			
	f	%	f	%	f	%	f	%	f	%
Program	1	0.6	2	1.1	20	11.1	39	21.7		
Personel	2	1.1	8	4.4	26	14.4	55	30.6		
Fiziksel Çevre	2	1.1	1	0.6	9	5.0	39	21.7		
Yönet. ve Y.ciler	5	2.8	3	1.7	22	12.2	54	30.0		
Sınıf Yönetimi	5	2.8	2	1.1	22	12.2	43	15.6		
Anne-Babalar	1	0.6	1	0.6	10	5.6	28	33.3		
Denetim	1	0.6	4	2.2	44	24.4	60	33.3		
Mevz. ve Öz.Hk.	2	1.1	9	5.0	39	21.7	67	37.2		
Kend.Ger. ve Ye.	0	0	4	2.2	32	17.8	41	22.8		
Finansman	3	1.7	4	2.2	51	28.3	60	33.3		
Yaygınlaşma	4	2.2	0	0	31	17.2	46	25.6		

Tablo 3 incelendiğinde öğretmenler tarafından “çok önemli” olarak belirtilen sorunların sırasıyla, “anne-babalar” (%77.8), “fiziksel çevre” (%71.7) ve “program” (%65.6) olduğu belirlenmiştir. Öğretmenler tarafından “hiç önemli görülmeyen” sorunların ise sırasıyla, “yönetim ve yöneticiler” ile “sınıf yönetimi” (%2.8), “okul öncesi eğitimi yaygınlaştırma” (%2.2) ve finansman (%1.7) olduğu saptanmıştır.

Tablo 4. Araştırmaya Katılan Öğretmenlerin Hizmet-içi Eğitime Katılıp Katılmama Durumları ile İlgili Frekans ve Yüzde Değerleri

Seçenekler	f	%
Evet	123	68.7
Hayır	56	31.3
Toplam	179	100,0

Tablo 4'te görüldüğü gibi örneklem grubundaki öğretmenlerden 123'ü (%68.7) hizmet-içi eğitim almış, 56'sı (%31.3) hizmet-içi eğitim almamıştır.

Tablo 5. Araştırmaya Katılan Öğretmenlerin Katılmayı İstedikleri Hizmet-içi Eğitimin Yerini Gösteren Frekans ve Yüzde Değerleri

Seçenekler	f	%
Kendi ilimde almayı isterim	138	76.7
Tatil merkezlerinde almayı isterim	14	7.8
Büyük şehirlerde almayı isterim	28	15.6
Toplam	180	100,0

Tablo 5'te görüldüğü gibi örneklem grubundaki öğretmenlerin, 138 ile (%76.7) büyük çoğunluğu kendi ilinde, 28'i (%15.6) büyük şehirlerde, 14'ü (%7.8) ise tatil merkezlerinde hizmet-içi eğitim almak istediğini belirtmiştir.

Tablo 6. Araştırmaya Katılan Öğretmenlerin Katılmayı İstedikleri Hizmet-içi Eğitimin Zamanını Gösteren Frekans ve Yüzde Değerleri

Seçenekler	f	%
15-30 Haziran arası	59	32.8
01-15 Eylül arası	57	31.7
fiubat tatilinde	16	8.9

Yaz tatilinde	48	26.7
Toplam	180	100,0

Örneklem grubundaki öğretmenlerin 59'u (%32.8) 15-30 Haziran arası, 57'si (%31.7) 01-15 Eylül arası, 48'i (%26.7) Yaz tatilinde, 16'sı (%8.9) ise fiubat tatilinde hizmet-içi eğitim almak istediklerini belirtmişlerdir.

Tablo 7. Araştırmaya Katılan Öğretmenlerin Katılmayı İstedikleri Hizmet İçi Eğitimin Konusunu Önem Derecelerine Göre Sıralamalarını Gösteren Frekans ve Yüzde Değerleri

Seçenekler	1. sıra	1. sıra	3. sıra
	%	%	%
Türkçe Dil Etkinlikleri	32.8	9.6	15.2
Müzik Etkinlikleri	5.2	9.6	7.0
Oyun Etkinlikleri	8.0	9.7	6.2
Çocuğu Tanıma Teknikleri	36.5	18.2	9.5
Anne-Baba Eğitimi	11.1	29.6	20.7
Okuma-Yazmaya Hazırlık Çalışmaları	3.4	4.2	11.9
Drama	6.5	7.3	8.9
Yaratıcılık	5.1	12.4	15.3
Diğer (Bilgisayar, İngilizce...)	0	0	7.1

Tablo 7'de de görüldüğü gibi, örneklem grubundaki öğretmenlerin 1. sırada katılmak istedikleri Hizmet İçi eğitimin konusu %36.5 ile Çocuğu Tanıma Teknikleri'dir. Bunu %32.8 ile Türkçe Dil Etkinlikleri ve %11.1 ile Anne-Baba Eğitimi takip etmektedir.

Tartışma ve Sonuç

Bu araştırmanın amacı, Siirt il merkezi ve ilçelerindeki okul öncesi eğitimi öğretmenlerinin, "okul öncesi eğitimin sorunlarına" ilişkin görüşlerini incelemek ve durum saptaması yaparak, öneriler geliştirmektir.

Araştırmada yer alan öğretmenlerin büyük bir kısmı, Siirt ilindeki en önemli problem olarak Anne-Babaları belirtmişlerdir. Çocukların anne-babaları tarafından okula getirilmemeleri ve bu konuda isteksiz olmaları, ailelerin Türkçe dilini yeterince kullanamamaları, babaların anneleri okula yollama konusundaki isteksizlikleri, öğretmenlerin ev ziyaretleri talepleri konusuna sıcak bakmamaları ve iletişim güçlüğü yaşamaları, bu konunun Siirt ili ve ilçelerinde birinci sırada problem olarak gösterilmesinin nedenleri olarak düşünülebilir. Oysaki eğitimin sürekliliği açısından, okulda verilen eğitimin evde devam etmesi için, anne-babalarla sağlıklı ve düzenli bir iletişim kurulması gerekmektedir. Çocukların okulda aldıkları eğitimin evde desteklenmesi, eğitimin sürekliliği açısından oldukça önemli bir konudur. Bu yüzden öğretmenler evde de uygulanabilecek etkinlikler seçmeli ve aileleri de bu konuda bilgilendirmelidir (<http://www.jobbankusa.com>).

Araştırmada yer alan öğretmenlerin büyük bir kısmı, Siirt ilindeki ikinci önemli problem olarak Okul Öncesi Eğitim Kurumlarının Fiziksel Koşullarını belirtmişlerdir. Okul öncesi öğretmenlerinin mezun oldukları okul ve meslekte geçirdikleri sürenin, okul öncesi eğitim kurumlarının fiziksel şartları, plan ve program, kullanılan yöntem ve teknikler, sınıf ve davranış yönetimine ilişkin sorunlarını algılamaları üzerine Turla, fiahin ve Avcı (2001) tarafından yapılan bir araştırmanın sonucunda da, öğretmenlerin, fiziksel şartları ve bahçe araç-gereçlerinin yetersiz olmasını sorun olarak gördükleri tespit edilmiştir (<http://yayim.meb.gov.tr>). Bu sonuç, araştırmadan elde edilen bulguları destekler yöndedir. Siirt'te çocukların yoğunlukta olduğu bölgelerde mevcut imkânlar dahilinde her alanın okul öncesi eğitim kurumu olanak sınıfına dönüştürüldüğü tespit edilmiştir. Örneğin; değirmen, şahsa ait ev gibi. Okul öncesi eğitimin bu bölgede yaygınlaştırılması, çocukların ilköğretime hazırlanmasında eşitliğin sağlanması, çocukların Atatürk, vatan, millet, bayrak, aile, insan sevgisini benimseyen, kendine güvenen, çevresiyle iyi iletişim kurabilen bireyler olarak yetişmesi, Türkçeyi doğru ve güzel konuşmalarını sağlamak, tüm girişimlerine destek olmak, iyi alışkanlıklar kazandırmak açısından önemlidir. Okul öncesi eğitim kurumlarının okul binaları iç ve dış mekân düzeni açısından diğer binalardan farklıdır. Okul binası çocuğun tuvalet, beslenme, barınma gibi temel ihtiyaçlarını ve sosyal ihtiyaçlarını karşılayacak biçimde düzenlenmelidir. Anaokullarının en önemli bölümlerinden biri bahçedir. Çünkü bahçe ve güvenliği açık hava oyunları çocuğun gelişimi için çok önemlidir. Bu nedenle bahçe, iyi düzenlenmeli ve donatılmalıdır. Bu süreçte, yaygınlaştırmanın paralelinde kalitenin de artırılması gerekmektedir. Siirt ili ve ilçelerinde öğrenci sayısı fazla olduğu için, okul öncesi eğitim kurumlarının büyük bir kısmında ikili öğretim yapılmaktadır. Mevcut kurumların fiziksel özellikleri incelendiğinde ise, sınıfların çok kalabalık olduğu, oyun alanlarının gerek okul içi, gerekse de okul dışında yetersiz olduğu, bazı kurumların tuvalet ve lavabolarının olmadığı, mevcut olan bazı kurumlarda ise çocukların gelişim özelliklerine uygun olmadığı söylenebilir. Çocuklar oyun oynayarak gelişmekte, öğrenmekte ve olgunlaşmaktadırlar. Bu nedenle çocukların oyun içinde eğitimi bu kurumlarda planlı ve sistemli bir şekilde gerçekleştirilmelidir.

Araştırmada yer alan öğretmenlerin bir kısmı, Siirt ilindeki üçüncü önemli problem olarak ise Okul Öncesi Eğitim Programını göstermişlerdir. Siirt ili ve ilçelerinde görev yapmakta olan okul öncesi öğretmenlerin çoğunun 1-5 yıl hizmet aralığında yer alan usta öğreticiler olduğu, araştırma bulguları arasında yer almaktadır. Bu genç öğretmenlerin büyük çoğunluğunun Kız Meslek Lisesi mezunu ve Açık Öğretim Fakültesi usta öğreticileri olduğu düşünülecek olursa, 2002 yılında yenilenen Okul Öncesi Eğitim Programı'nın verimli olarak uygulanması hususunda yetersiz oldukları ve tam olarak yorumlayamadıkları tespit edilmiştir. Muencnow (2004) tarafından okul öncesi eğitim programlarının etkililiği üzerine yapılan bir araştırmanın sonucu, okul öncesi eğitim programlarının, çocukların oyun ihtiyaçlarına ve tüm gelişim alanlarına hitap etmesi gerektiğini; aynı zamanda yaşanan bölgenin kültürünü ve ulusun dil özelliklerini yansıtmalarının gerekliliğini ortaya koymaktadır. Çocuğun geldiği aile, yaşadığı çevre, program için temeldir. Uygulanan program çocukların gelişim özellikleri üzerine hazırlanmış ve ailelerin aktif katılımına önem verilmiştir. Gelişimsel bir program çocukların kişisel seçimlerine izin verir ve kişisel ihtiyaçlarının karşılanması için stratejiler sunar. Okul öncesi eğitim kurumunda çocukların konuşma, oyun, resim müzik, kil, su gibi her türlü geliştirici ve yaratıcı alışkanlıkları kazanabilmelerine özen gösterilmeli; onların ilkokulda karşılaştıkları görevlere hazır olmalarını sağlayacak ön alıştırmalara yer verilmelidir.

Araştırmaya katılan öğretmenlerin en önemsiz gördükleri sorunlar ise yönetim, yöneticiler ve sınıf yönetimidir. Siirt ili ve ilçelerindeki yöneticiler, okul öncesi eğitim kurumları ve öğretmenlerle sürekli olarak iletişim halinde olup onların sorunlarıyla yakından ilgilenererek çözüm üretmekte; maddi ve manevi destek olmaktadır. Öğretmenlerin, sınıf yönetimi konusunda ise yeterli bir bilgi birikimine sahip olmadıkları düşünülmektedir. O nedenle bunu sorun olarak belirtmemişlerdir.

Araştırmada yer alan öğretmenlerin büyük bir kısmı, en fazla ihtiyaç duydukları hizmet-içi eğitimin konusu olarak Çocuğu Tanıma Tekniklerini belirtmişlerdir. Aktan ve Cömert (2004) tarafından Türkiye genelinde uygulanan okul öncesi eğitimin sorunlarına yönelik bir araştırmanın sonucunda da benzer sonuç elde edilmesi düşündürücüdür. Okul öncesinde yüksek kalite standartları üzerine yapılan bir başka araştırmada, öğretmenlerin çok iyi birer gözlemci olması gerektiği ortaya koyulmuştur. Öğretmenler çocuğu dikkatle gözlemlemeli, çocukla sağlıklı bir iletişim içine girilmelidir (Espinosa, 2002). Öğretmenler, çocuğu tanımak için gerekli donanıma, bilgi ve beceriye sahip olmadıkları görüşündedirler. Oysaki gözlem, görüşme, vb. teknikler çocukları tanımak, bireysel farklılıkları ortaya çıkarmak, vb. pek çok nedenden dolayı son derece önemlidir. Öğretmenlere bu konuda Hizmet-içi eğitim seminerleri verilmesi uygun olacaktır.

Araştırmada yer alan öğretmenlerin büyük bir kısmı, ihtiyaç duydukları hizmet-içi eğitimin konusu olarak ikinci sırada Türkçe Dil Etkinliklerini belirtmişlerdir. Bu bulgu bölgenin gereksinimleriyle örtüştüğünden beklentiler doğrultusunda yorumlanabilir. Bu konuda en hızlı biçimde tedbirler alınması gerekmektedir. 2004 Okul Öncesi Eğitim Yönetmeliği'nde, okul öncesi eğitimin amaçlarından birisi olarak "çocukların Türkçeyi doğru ve güzel konuşmalarını sağlamak" ifadesi yer almaktadır. Benzer şekilde çocukların kendilerini ifade ederken, Türkçeyi doğru ve güzel konuşmalarına öncelikle önem verilmesi, okul öncesi eğitimin ilkelerinden birisidir. Sınıf ortamında öğretmen rehber olduğu için, bu konuda hem çocukların eğitilmesi hem de ailelerin bilinçlendirilmesi ivedilikle gerekmektedir. Bu bağlamda, sadece öğretmenlerin hizmet-içi eğitimler alması yeterli olmayacaktır. Okul öncesi eğitim programını geliştiren uzmanların bölgesel farklılıkları dikkate alarak, bu bölgenin önceliklerini tespit ederek, Türkçe Dil Etkinliklerini ön plana çıkaran programlar geliştirmeleri gerekmektedir.

Araştırmada yer alan öğretmenler, ihtiyaç duydukları hizmet-içi eğitimin konusu olarak üçüncü sırada ise Anne-Baba Eğitimi belirtmişlerdir. Bu bulgu, araştırmaya katılan öğretmenlerin okul öncesi eğitimin sorunlarından Siirt ili ve ilçelerinde en önemli sorun olarak belirttikleri Anne-Babalar ile örtüşmektedir. Aileyi iyice tanımadan, imkan ve şartlarını bilmeden verilecek eğitim, çocuğu aileye yabancılaştırabileceği gibi yararlı da olmayabilir. Bu nedenle çocuğun eğitiminde öncelikle ailenin eğitimi gerekmektedir. Bu konuda yeterince organize bir eğitim uygulanmayışı sorun olarak ortaya çıkmaktadır.

Ülkemizde özellikle okul öncesi çağı çocuklarına verilen eğitsel hizmetler çok yetersiz olduğundan bu dönemde ailelerin bilinçlendirilmesi, özellikle yetersizlik bulunan alanlarda destekleyici önlemlerin alınması gerekmektedir.

Öneriler

Araştırmanın bulgu ve sonuçlarına dayalı olarak geliştirilen öneriler şunlardır:

1. Ailenin yaşam tarzı ve değerleri çocuğa olduğu gibi yansıdığından çocuğun eğitimi ile ailenin eğitimi ve değerleri arasında tutarlı bir bütünleşme oluşturularak çocuğun gelişiminin dengeli olması sağlanmalıdır. Anne-baba eğitiminin gerekliliği açısından AÇEV, BADEP vb. Sivil Toplum Örgütleri ile iletişime geçilerek destek istenmelidir. Ayrıca, ailelere, aile planlamasının gerekliliği ve önemi ile ilgili süreklilik sağlayan kurslar verilebilir.

2. Siirt ilinde ve ilçelerinde, çocukların rahatlıkla hareket edebilecekleri genişlikte, kendi ihtiyaçlarını mümkün olduğunca yardımsız karşılayabilecekleri güvenlikte sınıflara sahip okul öncesi eğitim kurumlarına ihtiyaç vardır. Bu noktalar dikkate alınarak, hâlihazırda eğitim veren ve yeni açılacak olan kurumların, planlanmış belirli fiziksel niteliklere sahip olması gerekmektedir. Bireysel eğitim önemli olduğu için çok kalabalık sınıflarda öğretmen, yeterli düzeyde eğitim ortamı hazırlamada güçlük yaşayabilir. Bu nedenle, sınıfların fiziksel koşullarına uygun sayıda öğrenci alınmalıdır. Ayrıca, okul öncesi eğitim kurumlarının fiziksel koşullarının düzenlenmesi konusunda gerekli birimlerin işbirliği yapmaları sağlanabilir. Bu bağlamda sivil toplum örgütlerinin, gönüllü kurum ve kuruluşların desteği istenebilir.

3. Okul Öncesi Eğitim Programı geliştirilirken, bölgesel farklılıkların ve önceliklerin dikkate alınmasının sağlanması hususunda ilgili uzman kişi ve kurumların dikkati çekilebilir. Program geliştiricilerden, bu konuya gerekli hassasiyetin gösterilmesi istenerek, alanda çalışan akademisyenler, yeni ve kapsamlı araştırmalar yapmaları yönünde teşvik edilebilir. fiu andaki mevcut programın bölgesel ihtiyaçları cevap verebilecek şekilde düzenlenmesi durumunda, öğretmenlerin önceliklerini tespit ederek uygulayacakları düşünülmektedir. Ayrıca hizmet içi eğitim ve seminer programlarıyla, öğretmenlerin, program konusundaki eksiklikleri giderilebilir.

4. Bu bölgede görevli okul yöneticilerine de, sağlıklı iletişim kurma ve anne-baba eğitimi çalışmaları konusundaki becerilerini geliştirmek amacıyla Hizmet-içi Eğitim Programları geliştirilmeli ve düzenlenmelidir.

5. Çocuğu Tanıma Teknikleri Dersi'nin Okul Öncesi Eğitimi Öğretmenliği Lisans Programında seçmeli ders olarak değil, zorunlu ders olarak yer alması gerekmektedir.

6. Türkçe dil öğretimi ile ilgili öncelikli olarak öğretmenlere ve ailelere, Türkçe dil öğretimi seminerleri, okuma-yazma kursları paralelinde başlatılabilir. İlköğretime başlamadan hem çocuk hem anne-baba bu konuda daha yeterli duruma getirilebilir. Ailenin yaşam tarzı ve değerleri çocuğa olduğu gibi yansıdığından çocuğun eğitimiyle ailenin eğitimi ve değerleri arasında tutarlı bir bütünleşme oluşturularak çocuğun gelişiminin dengeli olması sağlanmalıdır. Bu konuda kitle iletişim araçlarının bütün kurum ve kuruluşlarının ailenin eğitimi faaliyetlerine katılmaları kurumlar arası bir organizasyonla sağlanabilir.

7. Öğretmenlerin alanları ile ilgili yeni bilgi ve teknolojileri takip edebilmeleri amacı ile düzenli aralıklarla Hizmetçi Eğitim Kursları (Anne-Baba Eğitimi, Çocuğu Tanıma Teknikleri, Türkçe Dil Etkinlikleri, vb.) planlanabilir. Siirt ili ve ilçelerinden bu eğitim çalışmalarına ulaşılabilirliğin kolaylaştırılması konusuna özen gösterilebilir.

8. Öğretmenlerin bilgi ve deneyimleri, Siirt il merkezinde açılacak olan "Oyuncak, Materyal ve Kitap Kütüphaneleri" gibi mekânlarla desteklenebilir.

9. Okul öncesi eğitim alanıyla ilgili yeni çıkan yayınlardan, yayınevleri ile işbirliği yapılarak öncelikli olarak Siirt merkezinde kurulacak olan Çocuk Kütüphanesine gönderilmesi için destek vermeleri istenebilir.

Teşekkür

Eski Siirt Valisi (Sakarya Valisi) Sayın Nuri OKUTAN, okul öncesi dönemin özelliklerini çok güzel bir şekilde kavramış ve önemine inanmış; bu konuda Siirt'te yediden yetmişe herkese, bu yaş çocuklarına

verilecek eğitimle gelecek yıllarda daha farklı, bilinçli, paylaşımcı, güvenli kişiliklerin yetişeceği fikrini aşılamiş; Siirt ili ve ilçelerindeki okul öncesi eğitimde okullaşma oranını büyük bir güçle en yüksek seviyeye çıkarmayı başararak diğer illere örnek olmuştur. Araştırmamızda bizlere destek verdiği, bölgeyi yakından görme, araştırma, inceleme fırsatı sağlayarak okul öncesi eğitimin sorunlarını yakından tespit edip çözüm önerileri geliştirmemiz konusunda motive ettiği, buradan hareketle okul öncesi eğitimin bölgedeki kalitesini arttırmaya yönelik çalışmaları hızlandırdığı ve bizlere böyle güzel tecrübeleri yaşamamız için fırsat ve destek sağladığı için kendisine teşekkürü bir borç biliriz.

Ayrıca inceleme gezimiz öncesinde ve süresince, gerek hazırlık aşamasında gerekse de uygulama ve gezi boyunca bize destek olan ve yardımlarını esirgemeyen Siirt eski Vali Yardımcısı (Bozcaada Kaymakamı) Sayın Bilal Bozdemir'e, Millî Eğitim Müdür Yardımcısı Sayın Hadi Tolpa'ya, Cizre Millî Eğitim Müdürü Sayın İhsan Gören'e, Siirt İli Anaokulları'nın eski Koordinatörü Sayın Müjgan Erden'e, tüm ilçe Kaymakamlarına ve Eğitim Personeline, araştırmamıza gönülden cevap veren Siirt ili ve ilçelerindeki tüm öğretmen arkadaşlarımıza, kaldığımız süre içerisinde güler yüzüyle bize eşlik eden Rafet Beye ve Siirt Öğretmen Evi personeline sonsuz şükranlarımızı sunuyoruz.

Kaynakça

Aktan Kerem, E. (2004). "Siirt: The Model City That Embraces All Stranded Starfish," 1st International Pre-School Education Conference, Marmara University, İstanbul, Turkey.

Aktan Kerem, E. ve Cömert, D. (2004). "An Overview Of The Problems Of The Pre-School Education In The 2000's: Turkey As A Typical Example," Ist International Pre-School Education Conference, Marmara University, İstanbul, Turkey.

Aral, N., A. Kandır ve M. Canyaşar (2000). **Okul Öncesi Eğitim ve Anasınıfı Programları**, Ya-Pa Yayın Pazarlama, İstanbul.

Espinosa, L. M. (2002). "High-Quality Preschool: Why We Need It and What it Looks Like" Preschool Policy Matters Issue 1, The State University of New Jersey, s:2

Kandır, A (1999). "Okul Öncesi Eğitim Kurumlarında Etkinliklerin Planlanması," **Gazi Üniversitesi Anaokulu-Anasınıfı Öğretmeni El Kitabı**. İstanbul: Ya-Pa Yayın Pazarlama.

<http://yayim.meb.gov.tr>, "Okul Öncesi Öğretmenlerinin Fiziksel fiartlar, Program, Yöntem, Teknik, Sınıf ve Davranış Yöntemi Sorunlarının Bazı Değişkenlere Göre İncelenmesi", Ayşe TURLA, Fatma Tezel fiAHİN, Neslihan AVCI, Temmuz, Ağustos, Eylül 2001.

<http://www.jobbankusa.com/ohb/ohb069.html>, "School Teachers Kindergarten, Elementary, & Secondary,"

Oktay, A (1985). "Okul Öncesi Eğitim Kurumlarının Sorunları ve Öneriler," Ya-Pa OkulÖncesi Eğitimi ve Yaygınlaştırılması Semineri 2.3. İstanbul: Ya-Pa Yayın Pazarlama. 2.3: 107-114

Oktay, A (1999). **Yaşamın Sihirli Yılları. Okul Öncesi Dönem**, Epsilon Yayınları, İstanbul.

Okutan, N. (2003). Erken Çocukluk Eğitimi Politikaları: Yaygınlaşma, Yönetişim ve Yapılar Toplantısı Raporu. M.E.B., AÇEV, UNICEF ve Eğitim Reformu Girişimi. Ankara, 05-06 Aralık 2003.

Micklo, J. S. (1993). "Perceived Problems of Public School Prekindergarten Teachers," Journal of Research in Childhood Education, 8(1): 57-68.

Muenchow, Susan (2004). "Preschool for All: Step by Step" A Planning Guide and Toolkit, American Institutes For Research, 7-8.

Saracho, N. Olivia (1988). "A Study of the Roles of Early Childhood Teachers," Early Childhood Development of Care, 38: 43-56.

**STUDY OF TEACHER VIEWS TO DETERMINE THE
PROBLEMS OF PRE-SCHOOL EDUCATION IN SIIRT**

Ebru AKTANKEREM*

Dilfiruz CÖMERT**

Abstract

The aim of this research is to identify the problems of pre-school education in the province of Siirt and to make implications regarding the programme, control mechanisms, working regulations, personnel rights, physical environment, administration and administrators, class managements, staff, finance, parents, self-awareness and self-improvement. A questionnaire has been designed by the researchers of this study to analyze and evaluate the opinions of pre-school teachers on "the problems of pre-school education in Siirt". The subjects of this research were 180 pre-school teachers working in state and private educational institutions in the province of Siirt. These pre-school institutions function under the provision of the Turkish Ministry of Education or the Society for the protection of Children. Application of the questionnaire was carried out in April and May in the spring term of 2003-2004 academic year.

When the findings of the research are examined, it is seen that the pre-school teachers having participated in the research regarded the following issues to be "Very Important". 1) 77.8 % of the participant teachers considered the parents very important. 2) 71.7 of them stated that physical environment was very important. 3) 65.6 % of the teachers believed that the programme was a matter of the greatest importance to them. The participant teachers said that the following issues were "Not Important" when the problems of pre-school education were taken into consideration. 1) 2.8 % of the teachers stated that administration and administrators and class management were not important at all. 2) 2.2 % of them believed that spreading the pre-school throughout the nation was not important. 3) 1.7 % of them thought that finance was not important. 36.5 % of the teachers stated that they would mostly favour an in-service training course to be organized about the "Techniques of Knowing The Child".

Key Words: Pre-school education, problems of pre-school education, quality in pre-school education